

ТЕМА КРИМІНОЛОГІЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ЗАХОДІВ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ.

Кафедра кримінології та кримінально-виконавчого права

Література до теми:

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 2.07.2015 р.
2. Наказ МВС України «Про затвердження Інструкції з організації планування в Міністерстві внутрішніх справ України» від 14.11.2016 № 1208.
4. Порядок ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, затверджено наказом МВС України від 08.02.2019 № 100.
5. Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 р. № 1024.
6. Кримінологія : підручник [Текст] / О. М. Джужа, В. В. Василевич, В. В. Черней, С. С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джужі. – Київ : ФОП Маслаков, 2020. – 612 с.
6. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології. Т. 2: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2007. 712 с.
7. Кримінологія: підручник : практикум / [кол. авт.: Ю. В. Александров та ін.]; НАН України, Київ. ун-т права. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 341 с.
8. Кримінологія: підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін.; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид.,перероб. та допов. Харків : Право, 2018. 416 с.
9. 12. Кримінологія. Академічний курс / Кол. авторів; за заг. ред. О.М. Литвинова. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 538 с.

План

Вступ

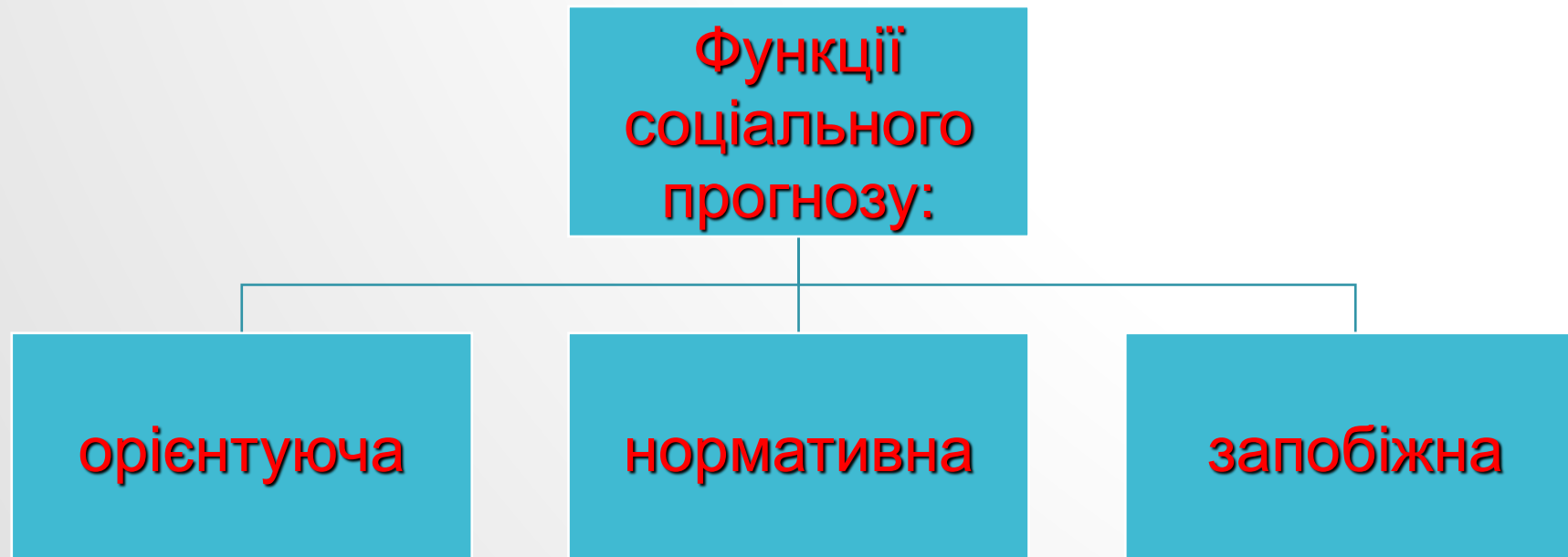
1. Поняття, завдання, види і методи кримінологічного прогнозування.
2. Значення кримінологічного прогнозування.
3. Поняття, завдання, види і методи кримінологічного планування.
4. Використання кримінологічних прогнозів у плануванні боротьби зі злочинністю.
5. Індивідуальне кримінологічне прогнозування.

Висновок

1. Поняття, завдання, види і методи кримінологічного прогнозування.

ПРОГНОЗУВАННЯ – ЦЕ ПРОЦЕС ОТРИМАННЯ НАУКОВОГО ЗНАННЯ ПРО МАЙБУТНЄ, ЩО ҐРУНТУЄТЬСЯ НА ВСТАНОВЛЕНИХ ЗАКОНОМІРНОСТЯХ В РЕЗУЛЬТАТІ АНАЛІЗУ МИНУЛОГО І СЬОГОДЕННЯ.

Прогноз – це наслідок наукового прогнозування, висновок про можливе настання з певним коефіцієнтом вірогідності явищ, процесів, подій, обумовлених тенденціями і закономірностями розвитку прогнозованого об'єкта від минулого до теперішнього, і від теперішнього до майбутнього.

ПРОГНОЗУВАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ — ЦЕ ПЕРЕДБАЧЕННЯ ЙМОВІРНИХ ЗМІН ТЕНДЕНЦІЙ І ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ЗЛОЧИННОСТІ В МАЙБУТНЬОМУ.

Кримінологічне прогнозування (за А. Зелінським) — це процес отримання, обробки й аналізу інформації з метою визначення майбутнього стану злочинності або ймовірності вчинення конкретного злочину, а **кримінологічний прогноз** — це висновок, який отримують у результаті прогнозування, тобто судження про майбутній рівень, структуру і динаміку злочинності, а також про небезпеку вчинення злочину конкретною особою.

Кримінологічне прогнозування - це процес наукового передбачення змін тенденцій і закономірностей злочинності, категорій і груп кримінальних правопорушень, особи злочинця, причин злочинності, діяльності щодо профілактики злочинності в майбутньому, а також перспектив розвитку науки кримінології.

Основна мета прогнозування злочинності полягає у визначенні найзагальніших показників, що характеризують розвиток (зміну) злочинності у майбутньому, виявленні її позитивних і негативних тенденцій, а також у пошуку на цій основі способів зміни або стабілізації цих тенденцій у необхідному для суспільства і держави напрямі. Прогностика - особлива наука про закони й методи прогнозування.

Кримінологічний прогноз — ймовірне передбачення майбутніх тенденцій рівня, структури та динаміки злочинності, особливостей її причинного комплексу.

**ЗАВДАННЯ КРИМІНОЛОГІЧНОГО
ПРОГНОЗУ:**

виявлення загальних тенденцій розвитку та змін злочинності в майбутньому;;

виявлення обставин, які мали б суттєве значення для підготовки перспективних планів;

розробка загальної концепції боротьби зі злочинністю, складовою частиною якої є визначення основних напрямків розвитку правоохоронних органів;

виявлення можливих змін рівня, структури, динаміки та характеру злочинності у майбутньому.

ВИМОГИ ДО КРИМІНОЛОГІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ:

- **неупередженості** - полягає в тому, що прогноз злочинності не повинен залежати від особистих або групових інтересів і видавати бажане за істину;
- **обґрунтованості** - полягає в тому, що воно повинно ґрунтуватися на аналізі криміногенних факторів в їх динаміці;
- **надійності** - полягає в тому, що високий ступінь прогнозу має здійснюватися з достовірністю.

ВИДИ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ:

За масштабом:

- злочинності загалом;
- певної категорії злочинності (рецидивної, насильницької, неповнолітніх та ін.);
- окремих видів злочинів (вбивство, вимагання, бандитизм та ін.).

За ступенем охоплення прогнозування:

- у суспільстві в цілому;
- різних соціальних груп, що сформовані за певними ознаками, такими як сімейний стан, вік, професія, освіта;
- конкретних осіб.

За територіальною ознакою:

- загальнодержавне (на рівні держави);
- регіональне (на рівні регіону або автономної республіки);
- місцеве (на рівні міста, району, окремого населеного пункту);
- відомче (у відповідній галузі народного господарства, на окремому підприємстві).

За тривалістю прогностичного періоду:

- довгострокове або перспективне (терміном на 10 - 20 років);
- середньострокове (терміном на 3 - 5 років);
- короткострокове (терміном на 1 – 2 роки).

МЕТОДИ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ:

Екстраполяції — розповсюдження встановлених в минулому тенденцій на майбутнє, шляхом рівняння динамічного ряду або знаходження лінії, яка віддалена від точок реальних значень конкретного явища за всі роки спостереження на мінімальну суму квадратів відстані.

Моделювання — дослідження якого-небудь явища, процесу або системи на основі їх раніш встановлених характеристик, зв'язків і закономірностей. Спочатку утворюється модель відповідного об'єкту, а потім дослідження продовжується на даному прообразі реального. На підставі отриманих даних робиться прогноз.

Метод експертних оцінок — притягнення знань і творчих здібностей групи компетентних осіб (експертів) для визначення майбутнього стану об'єктів, які цікавлять. Число експертів повинно бути достатнім (біля 20-25 чол.) для статистичної обробки їх думок.

2. Значення кримінологічного прогнозування.

ЗНАЧЕННЯ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ:

- прогноз злочинності є насамперед інформацією для потреб практики, причому такою інформацією, на підставі якої визначають і оцінюють можливості боротьби із злочинністю в майбутньому з урахуванням усіх наявних сил і засобів;
- прогноз злочинності є основою для організації боротьби зі злочинністю взагалі, що здійснюється не тільки державними органами, а й громадськими організаціями;
- прогноз сприяє зміцненню і розвитку системи органів, що реалізують профілактичні та інші заходи боротьби зі злочинністю.
- Оцінюючи рівень, структуру, динаміку та інші характеристики злочинності з позицій теперішнього й майбутнього, ці органи в разі потреби ставлять перед законодавцями питання про внесення змін і доповнень у чинне кримінальне, кримінально-процесуальне та кримінально-виконавче законодавство;
- прогноз є науковою основою для складання планів боротьби зі злочинністю та її профілактики. Між надійністю прогнозу й обґрунтованістю плану існує прямий зв'язок: що точніший прогноз, то більше підстав для забезпечення оптимальності плану.

3. Поняття, завдання, види і методи кримінологічного планування.

План – це різновид управлінського рішення, поданого у вигляді системи взаємопогоджених і взаємопов’язаних заходів, які потрібно здійснити у встановленій послідовності та визначені строки з метою досягнення поставлених цілей.

Кримінологічне планування – цілеспрямований процес розробки плану, в якому на основі цілей і завдань боротьби зі злочинністю окреслюються шляхи й засоби їх досягнення, нормативне, інформаційне, організаційне, методичне та ресурсне забезпечення на визначений термін. Планування дозволяє зробити таку діяльність **раціональною, системною, ефективною.**

ПРИНЦИПИ ПЛАНУВАННЯ

наукової обґрунтованості, суть якого полягає в тому, що планування повинно здійснюватися на основі наукового аналізу об’єктивної дійсності, в умовах якої реалізовуватиметься план;

законності, який передбачає розробку планів відповідно до чинного законодавства;

актуальності, який означає необхідність у процесі планування визначити пріоритетні напрямки профілактичної діяльності.

реальності та неупередженості, який вимагає врахування об’єктивних можливостей суб’єктів профілактики;

конкретності, який передбачає однозначність змісту запланованих заходів, термінів їх виконання, суб’єктів реалізації та контролю;

узгодженості, який означає узгодження в межах плану усіх його складових частин, аби вони не суперечили один одному;

субординації, який полягає у підпорядкуванні заходів короткострокових планів довгостроковим, нижчих ланок суб’єктів профілактики вищим;

інформативності, який розглядається у двох аспектах. Згідно з першим, цей принцип означає складання плану на підставі повної й достовірної інформації;

ВИДИ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ

за масштабом

трудових і навчальних
колективів

громадських об'єднань

відомчі

міжвідомчі

регіональні

за термінами виконання

короткострокові
(річні)

середньострокові
(від 1 до 3 років)

перспективні
(5 років)

за обсягом роботи

оперативні

окремих видів
злочинів

комплексні

ПРОЦЕС ПЛАНУВАННЯ СКЛАДАЄТЬСЯ З П'ЯТИ ОСНОВНИХ ЕТАПІВ:

- організаційно-підготовчого;**
- інформаційно-аналітичного;**
- безпосередньої розробки плану;**
- організація виконання плану;**
- оцінювання профілактичної діяльності й висновки.**

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КРИМІНОЛОГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ВСІХ РІВНІВ:

- планування повинно бути колективним як за колом учасників складання плану, так і за колом його виконавців;
- виконавці плану повинні мати необхідні повноваження;
- намічені заходи повинні взаємоузгоджуватись і не суперечити один одному;
- заходи слід планувати з урахуванням конкретної обстановки у регіоні (відомстві) і своєчасно коригувати з урахуванням її змін.

ПРОВЕДЕННЯ ПЛАНУВАННЯ МОЖЛИВЕ ЗА ТАКИХ УМОВ:

- наявності конкретної вихідної мети, щоб процес планування не перетворився у безладні дії;
- обмеження обсягу часу, в межах якого ця мета перебуває у відповідності із зовнішніми умовами;
- обмеження обсягів засобів, які використовуються для реалізації мети;
- вихідна мета не повинна бути жорстко зв'язаною із засобами реалізації.

4. Використання кримінологічних прогнозів у плануванні боротьби зі злочинністю.

Завдання підвищення ефективності боротьби зі злочинністю зумовлює необхідність обґрунтованого прогнозування злочинності.

Прогноз злочинності є насамперед інформацією для потреб практики, причому такою інформацією, на підставі якої визначають і оцінюють можливості боротьби із злочинністю в майбутньому з урахуванням усіх наявних сил і засобів.

По суті прогноз злочинності є основою для організації боротьби зі злочинністю взагалі, що здійснюється не тільки державними органами, а й громадськими організаціями.

Прогноз є важливим етапом планомірної боротьби зі злочинністю — тільки на основі прогнозу можна вирішити питання прийняття своєчасних рішень про вплив на злочинність, її види, причини, що її породжують, і умови, які їй сприяють.

Кримінологічний прогноз сприяє зміцненню і розвитку системи органів, що реалізують запобіжні та інші заходи боротьби зі злочинністю.

Оцінюючи рівень, структуру, динаміку та інші характеристики злочинності з позицій теперішнього й майбутнього, ці органи в разі потреби ставлять перед законодавцями питання про внесення змін і доповнень у чинне кримінальне, кримінально-процесуальне та кримінально-виконавче законодавство.

Отже, кримінологічне прогнозування забезпечує визначення не тільки оптимального варіанта науково обґрунтованої стратегії й заходів підвищення організаційної діяльності державних і громадських органів у сфері боротьби зі злочинністю, а й тактики і методики цієї боротьби.

Прогнозування злочинності тісно взаємопов'язане з плануванням боротьби зі злочинністю, хоча вони різняться цілями і завданнями.

Прогнозування має на меті виявити можливі варіанти зміни злочинності в майбутньому й обставини, які сприятимуть зниженню (збільшенню) рівня злочинності, а план встановлює, що для цього необхідно зробити, в який термін, які потрібні ресурси, засоби тощо.

Прогнозування злочинності передус формуванню плану в часі й визначає його сутність і зміст.

*Прогнозування є науковою основою для складання планів боротьби зі злочинністю та її запобігання. *

Між надійністю прогнозу й обґрунтованістю плану існує прямий зв'язок: що точніший прогноз, то більше підстав для забезпечення оптимальності плану.

5. Індивідуальне кримінологічне прогнозування.

Прогнозування індивідуальної поведінки полягає у визначенні ймовірності вчинення конкретною особою злочину або навпаки її виправлення й відмови від злочинної діяльності.

З цього приводу заслуговує на увагу думка А. Зелінського, який піддає критиці позицію вчених-кримінологів, які заперечують взагалі можливість індивідуального кримінологічного прогнозування.

ПОБУДОВА ПРОГНОСТИЧНОЇ МОДЕЛІ ПЕРЕДБАЧАЄ ДВА ПІДХОДИ:

- прогнозування на основі узагальнення біографії індивіда;
- прогнозування на основі аналізу внутрішнього духовного життя індивіда, його установок і мотивів.

Дякую за увагу!